

הלכות מעילה פרק ו

א. יש דברים שהאדם נהנה בהן, ולא יפגמו כגון המשתמש בכלי זהב טהור; ויש דברים שיפגמו כגון בגדים, וכלי כסף ונחשת וברזל, וכיוצא בהן. ונהנה בשווה פרוטה מן ההקדש שאינו מחבר בקרקע אם נהנה בדבר שאין בו פגם, כגון שנשתמש בכלי זהב שלהקדש מעל.

ב. נהנה בדבר שיפגם כגון שלבש בגדי הקדש, או בקע בקרדם לא מעל, עד שיפגם בהקדש בשווה פרוטה באותו דבר עצמו שנהנה בו, ויתפון להנות ויפגם ויהנה כאחת.

ג. נהנה בכחצי פרוטה ופגם בכחצי פרוטה, או שנהנה בשווה פרוטה ופגם בשווה פרוטה בדבר אחר, ולא נהנה במה שפגם ולא פגם במה שנהנה הרי זה לא מעל: עד שיהנה בשווה פרוטה, ויפגם באותה הנחה בשווה פרוטה בדבר עצמו.

ד. כיצד: הרי שהתיר מטלית מבגד הקדש, ותפרה בבגדו ולבשה ונהנה בה בשווה פרוטה, והפסיד בבגד שהתירה ממנו בשווה פרוטה, ולא הפסיד במטלית כלום הרי זה לא מעל: מפני שנהנה בדבר, ופגם בדבר אחר. וכבר בארנו שהנהנה ומהנה חברו מצטרף, ואפלו לזמן מרבה.

ה. קדשי קדשים התמימים, שתלש מצמרן כיון שנהנה בפרוטה מעל, אף על פי שלא פגם: שהרי הן דומין לכוס שלזהב, שאינו נפגם שאין תלישת הצמר פוסלת אותן מלקרב. אבל אם נפל בהן מום הואיל ולמכירה עומדין, והגזה פוגמת דמיהן לא מעל, עד שיהנה ויפגם בפרוטה. תלש מהן אחר שמתו כיון שנהנה, מעל: שאין פגם למתה; ומעילה זו מדבריהם, כמו שבארנו.

ו. המועל בקדשי בדק הבית כיון שמעל בשגגה נתחלל הקדש, וזה שיהנה אחריו פטור. מעל בזדון הואיל ואינו חייב בקרבן מעילה לא נתחלל הקדש, אלא הרי הוא בהויתו, ואם בא אחר ונהנה בו בשגגה, מעל.

ז. במה דברים אמורים, בשמעל בקדש, והוציאו בתורת חלין, והקנהו לאחר; אבל אם נהנה בו, ופגמו, ולא הקנהו לאחר יש בו מועל אחר מועל. ואין מועל אחר מועל במקדשין, אלא בבהמה וכלי תשמיש בלבד.

ח. כיצד: בקע בקרדם שלהקדש, ונהנה בפרוטה ופגם, ובא חברו ובקע בו, ונהנה ופגם, ובא חברו ובקע בו, ונהנה ופגם כלם מעלו; נטל הקרדם, ונתנו לחברו הוא מעל, אבל חברו לא מעל.

ט. שתה בכוס שלזהב, ונהנה בפרוטה, ובא חברו ושתה, ונהנה, ובא חברו ושתה, ונהנה כלם מעלו; נטל הכוס, ונתנו לחברו מתנה, או מכרו הוא מעל, וחברו לא מעל.

י. רכב על גבי החמור, ונהנה בפרוטה ופגם, ובא חברו ורכב עליו, ונהנה ופגם, ובא חברו ורכב עליו, ונהנה ופגם כלם מעלו; נתן החמור לחברו מתנה, או מכרו, או שכרו הוא מעל, וחברו לא מעל. וכן המשאיל קרדם שלהקדש הוא מעל לפי טובת הנחה שבו, וחברו מתר לבקע בו לכתחלה; והוא הדין לבהמה.

יא. בַּהֶמֶת קִדְּשֵׁי מִזְבֵּחַ אֵינָהּ כֵּן אֲלֹא יֵשׁ בָּהּ מוֹעֵל אַחֵר מוֹעֵל,
עַל כָּל פָּנִים. פִּיֹּצֵד: תִּלְשׁ מִן הַחֲטָאֹת, וּבֹא חֲבֵרוֹ וְתִלְשׁ, וּבֹא
חֲבֵרוֹ וְתִלְשׁ כָּלֶן מָעֵלוֹ; וְכֵן אִם נִתְּנָה לַחֲבֵרוֹ, וְחֲבֵרוֹ לַחֲבֵרוֹ כָּלֶן
מָעֵלוֹ. וַיִּרְאֶה לִי שְׂדֵינָהּ הַמִּנְחֹת, וְהָעוֹפוֹת, וְהַנִּסְכִּים, וְכֻלֵּי שָׂרֵת
כְּדִין הַבְּהֵמָה: שְׂכָלֶן קִדְּשֵׁת הַגּוֹף הֵן.

יב. בַּהֶמֶת קִדְּשֵׁי קִדְּשִׁים שֶׁנֶּפֶל בָּהּ מוֹם הוֹאִיל וְהִיא עוֹמֶדֶת
לְפָדְיוֹן הָרִי הִיא כְּקִדְּשֵׁי בֶדֶק הַבֵּית, שֶׁהִיא קִדְּשֵׁת דָּמִים; וְאִם
נִתְּנָה לַחֲבֵרוֹ, וְחֲבֵרוֹ לַחֲבֵרוֹ הָרֹאשׁוֹן בְּלֶכֶד מָעֵל.

יג. אָמְרוּ חֲכָמִים, שֶׁהַנוּטֵל אֶבֶן אוֹ קוֹרֶה שֶׁלֹּהֶקֶדֶשׁ, וְנִתְּנָה
לַחֲבֵרוֹ שְׁנֵיהֶם מָעֵלוֹ; וְאִם נִתְּנָה לְזֶה הַגִּזְבֹּר שֶׁהִיתָה תַּחַת
יָדוֹ הוּא מָעֵל, וְהַגִּזְבֹּר לֹא מָעֵל. וַיִּרְאֶה לִי שְׂאִין אֵלּוֹ הַדְּבָרִים
אָמּוּרִים, אֲלֹא בַּמוֹעֵל בְּזֶדוֹן שֶׁהָרִי לֹא נִתְחַלֵּל הֶקֶדֶשׁ.

יד. הַנוּטֵל פְּרוּטָה שֶׁלֹּהֶקֶדֶשׁ, עַל דַּעַת שֶׁהִיא שְׁלוֹ לֹא מָעֵל עַד
שִׁיּוּצִיא אוֹתָהּ בַּחֲפָצָיו, אוֹ עַד שִׁיתֵּן אוֹתָהּ בַּמִּתְּנָה. נִתְּנָה לַחֲבֵרוֹ
הוּא מָעֵל, וְחֲבֵרוֹ לֹא מָעֵל: שְׂאִין מוֹעֵל אַחֵר מוֹעֵל בְּשָׂאֵר
הֶקֶדְשׁוֹת, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ. וְכֵן כָּל כִּיּוּצָא בְּזֶה.

טו. נָטַל אֶבֶן אוֹ קוֹרֶה שֶׁלֹּהֶקֶדֶשׁ לֹא מָעֵל, שֶׁהָרִי לֹא נִהְנָה עֲדִין.
בָּנָה אוֹתָהּ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, מָעֵל; נִתְּנָה עַל גְּבִי חֲלוֹן שֶׁבִּתְקָרָה, וְלֹא
חֲבָרָה לֹא מָעֵל, עַד שִׁידוֹר תַּחֲתֶיהָ בְּשׁוּוֹה פְּרוּטָה: שְׂאִין זֶה
הַנִּיָּה הַנִּכְרֶת.

טז. נָטַל פְּרוּטָה שֶׁלֹּהֶקֶדֶשׁ, וְנִתְּנָה לְבֶלֶן אָף עַל פִּי שְׁלֹא רֹחֵץ
מָעֵל, שֶׁהָרִי נִהְנָה בַּהִיּוֹתוֹ רֹחֵץ בְּכָל יַעַת שִׁירְצָה. וְכֵן אִם נִתְּנָה
לְאַחַד מִבְּעֵלֵי אֲמָנוּת מָעֵל, אָף עַל פִּי שֶׁעֲדִין לֹא עָשׂוּ מְלָאכְתּוֹ.
קָנָה בָּהּ חֲפֵץ, וְלֹא מִשָּׁךְ אִם מִן הַגּוֹי, מָעֵל; וְאִם מִיִּשְׂרָאֵל, לֹא
מָעֵל.

יז. הַמוֹצִיא מַעוֹת הֶקֶדֶשׁ בְּצִרְכּוֹ, עַל דַּעַת שֶׁהֵן חֲלִין אָף עַל פִּי
שְׁלֹא הוֹצִיאָן בְּדִבְרֵי חֵל, מָעֵל. פִּיֹּצֵד: הַמְּבִיא חֲטָאֹתוֹ וְאַשְׁמוֹ
וּפִסְחוֹ מִן הֶהָקֶדֶשׁ, וְכֵן מִחֲסֵר כִּפָּרָה שֶׁהִבִּיא כִּפָּרָתוֹ מִן הֶהָקֶדֶשׁ
מָעֵל; וְכֻלָּם, אֵין מוֹעֲלִין עַד שִׁיִּזְרַק הַדָּם.

יח. לְפִיכָךְ הַמְּבִיא מִנְחֹת וְנִסְכִּים וְלֶחֶם תּוֹדָה מִן הֶהָקֶדֶשׁ אָף
עַל פִּי שֶׁעֲבָר עֲבָרָה לֹא מָעֵל, שְׂאִין כָּאֵן זְרִיקַת דָּם לְכַפֵּר עָלָיו.
נָתַן שְׁקָלוֹ מִמַּעוֹת הֶקֶדֶשׁ כְּשִׁיתְרָמוֹ הַתְּרוּמָה, וַיִּקְנוּ מִמֶּנָּה אֶפְלוֹ
בְּהֵמָה אַחַת, וַיִּזְרַק דָּמָה יִמְעַל הַשּׁוֹקֵל, שֶׁהָרִי חֵלְקוֹ בְּאוֹתָהּ
הַבְּהֵמָה שֶׁנִּזְרַק דָּמָה.

יט. הַפְּרִישׁ שְׁקָלוֹ, וְהוֹצִיאֹ בְּשָׂאֵר צִרְכּוֹ בֵּין הוּא, בֵּין חֲבֵרוֹ
מָעֵל. נִתְּנוֹ לַחֲבֵרוֹ לְשְׁקָלוֹ עַל יָדוֹ, הֵלֶךְ וּשְׁקָלוֹ עַל יָדֵי עַצְמוֹ אִם
כָּבֵר נִתְּרָמָה הַתְּרוּמָה, מָעֵל הַשּׁוֹקֵל: שֶׁהַתּוֹרֵם תּוֹרֵם עַל הַעֲתִיד
לְהַגְבוֹת כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ בְּשְׁקָלִים, וּכְאֵלוֹ הִגִּיעַ שְׁקָל זֶה לְלִשְׁכָּה;
וְלְפִיכָךְ מָעֵל. וְאִם עֲדִין לֹא נִתְּרָמָה תְּרוּמָה, לֹא מָעֵל. וְלַעֲוֹלָם
אֵין מוֹעֲלִין בְּשִׁירֵי הַלִּשְׁכָּה.